

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-23-07

Druk nr 1568

Warszawa, 27 marca 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o lekarzu sądowym wraz z projektami aktów wykonawczych.

z uprzejmą prośbą o skierowanie projektu ustawy do Komisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektów ustaw związanych z koalicyjnym programem rządowym „Solidarne Państwo”.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

Z poważaniem

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia.....

o lekarzu sądowym¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) warunki oraz tryb nabywania i utraty prawa do wykonywania czynności lekarza sądowego;
- 2) zasady wykonywania czynności lekarza sądowego;
- 3) zasady finansowania czynności lekarza sądowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się w przypadkach związanych z usprawiedliwianiem nieobecności z powodu choroby, na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne, zwanych dalej „organami uprawnionymi”, w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) oraz ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.³⁾), stron, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków, oskarżonych, obrońców i innych uczestników postępowania, zwanych dalej „uczestnikami postępowania”.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do osób pozbawionych wolności, których usprawiedliwianie niestawiennictwa z powodu choroby regulują odrębne przepisy.

Art. 2. 1. Lekarzem sądowym w rozumieniu ustawy jest lekarz, z którym prezes sądu okręgowego zawarł umowę o wykonywanie czynności lekarza sądowego.

2. Lekarz sądowy wystawia zaświadczenia potwierdzające zdolność albo niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu uprawnionego, uczestników postępowania z powodu choroby, zwane dalej „zaświadczeniami”, na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

Art. 3. Prezes sądu okręgowego określa liczbę lekarzy sądowych dla obszaru właściwości sądu okręgowego, mając na uwadze zapewnienie na tym obszarze dostępu do lekarza sądowego.

Art. 4. W zakresie określonym w ustawie uprawnienia prezesa sądu okręgowego przysługują prezesowi wojskowego sądu okręgowego, a uprawnienia prokuratora przysługują prokuratorowi wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury.

Rozdział 2

Nabywanie i utrata prawa do wykonywania czynności lekarza sądowego

Art. 5. 1. Lekarzem sądowym może zostać lekarz, który spełnia następujące warunki:

- 1) posiada prawo wykonywania zawodu lekarza na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) posiada co najmniej 5-letni staż pracy w zawodzie lekarza;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie był karany za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe;
- 5) posiada nieposzlakowaną opinię;
- 6) uzyskał rekomendację okręgowej rady lekarskiej;
- 7) posiada tytuł specjalisty lub specjalizację I lub II stopnia.

2. Lekarzem sądowym nie może zostać lekarz, wobec którego jest prowadzone postępowanie:

- 1) o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;

- 2) w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej o niedostateczne przygotowanie zawodowe;
- 3) o niezdolności do wykonywania zawodu ze względu na stan zdrowia.

Art. 6. 1. Prezes sądu okręgowego zwraca się z pisemnym wnioskiem do właściwej okręgowej rady lekarskiej o przekazanie listy kandydatów na lekarzy sądowych, określając liczbę lekarzy w danych specjalnościach.

2. Okręgowa rada lekarska, w terminie 60 dni od dnia otrzymania wniosku, przekazuje prezesowi sądu okręgowego listę kandydatów na lekarzy sądowych wraz z rekomendacjami.

3. Prezes sądu okręgowego dokonuje wyboru z listy kandydatów na lekarza sądowego, lekarzy, z którymi zamierza zawrzeć umowę o wykonywanie czynności lekarza sądowego.

4. Przed zawarciem umowy o wykonywanie czynności lekarza sądowego, prezes sądu okręgowego jest obowiązany poinformować kandydata na lekarza sądowego o przepisach w zakresie usprawiedliwiania niestawiennictwa uczestników postępowań w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego albo ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Lekarz składa pisemne oświadczenie o znajomości tych przepisów.

5. Przed zawarciem umowy o wykonywanie czynności lekarza sądowego, kandydat na lekarza sądowego składa prezesowi sądu okręgowego:

- 1) oświadczenie, że jest świadomy odpowiedzialności karnej za poświadczenie w dokumencie nieprawdy;
- 2) oświadczenie, że nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
- 3) zaświadczenie o niekaralności.

Art. 7. 1. Prezes sądu okręgowego prowadzi wykaz lekarzy sądowych dla obszaru właściwości danego sądu okręgowego.

2. W wykazie lekarzy sądowych zamieszcza się imię i nazwisko wraz z numerem telefonu lekarza sądowego, numer prawa wykonywania zawodu, specjalizację, termin rozpoczęcia i zakończenia wykonywania czynności lekarza sądowego oraz miejsce, dni i godziny przyjęć.

3. Prezes sądu okręgowego przekazuje wykaz lekarzy sądowych prokuraturze, komendom i komisariatom policji, innym organom uprawnionym do prowadzenia dochodzeń oraz okręgowej radzie adwokackiej i okręgowej radzie radców prawnych, właściwym dla obszaru właściwości danego sądu okręgowego.

4. Lekarz sądowy jest obowiązany niezwłocznie zgłosić prezesowi sądu okręgowego zmiany danych zamieszczonych w wykazie.

5. Prezes sądu okręgowego dokonuje zmian danych zamieszczonych w wykazie i przekazuje podmiotom, o których mowa w ust. 3, informacje o dokonanych zmianach.

Art. 8. 1. Informacje o miejscach, dniach i godzinach przyjęć lekarzy sądowych wraz z ich imieniem i nazwiskiem oraz numerem telefonu, wywiesza się na tablicach ogłoszeń w siedzibach podmiotów, o których mowa w art. 7 ust. 3, a także w miejscach wykonywania zawodu lekarza przez lekarzy sądowych.

2. Wykaz lekarzy sądowych jest prowadzony w formie pisemnej. Dodatkowo wykaz może być prowadzony w formie elektronicznej i udostępniony na ogólnodostępnej stronie internetowej sądu okręgowego.

3. Wykaz lekarzy sądowych prezes sądu okręgowego przesyła właściwej okręgowej radzie lekarskiej.

Art. 9. 1. Okręgowa rada lekarska niezwłocznie przekazuje prezesowi sądu okręgowego informacje, które mogą mieć wpływ na wykonywanie czynności lekarza sądowego, w szczególności o podjętych uchwałach w przedmiocie pozbawienia prawa wykonywania zawodu, zawieszenia w prawie wykonywania zawodu albo ograniczenia wykonywania określonych czynności medycznych bądź zakończonych i prowadzonych postępowaniach karnych lub dotyczących odpowiedzialności zawodowej.

2. Lekarz sądowy jest obowiązany niezwłocznie poinformować prezesa sądu okręgowego o niespełnianiu warunków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, 3 i 4, oraz o prowadzonych postępowaniach, o których mowa w art. 5 ust. 2.

3. W przypadku uzyskania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, prezes sądu okręgowego rozwiązuje umowę o wykonywaniu czynności lekarza sądowego ze skutkiem natychmiastowym. Prezes sądu okręgowego informuje właściwą okręgową radę lekarską o rozwiązaniu umowy z lekarzem sądowym.

Art. 10. W razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do rzetelności zaświadczenia, wystawionego przez lekarza sądowego, prezes sądu okręgowego może rozwiązać umowę o wykonywaniu czynności lekarza sądowego ze skutkiem natychmiastowym. Przepis art. 9 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3

Zasady wykonywania czynności lekarza sądowego

Art. 11. Lekarz sądowy wystawia zaświadczenie po uprzednim osobistym zbadaniu uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną.

Art. 12. 1. Lekarz sądowy wystawia zaświadczenia w miejscach, dniach i godzinach ustalonych na podstawie umowy o wykonywaniu czynności lekarza sądowego.

2. Właściwym do wystawienia zaświadczenia jest lekarz sądowy objęty wykazem lekarzy sądowych dla obszaru danego sądu okręgowego, właściwego dla miejsca pobytu uczestnika postępowania.

3. Jeżeli stan zdrowia uczestnika postępowania uniemożliwia stawienie się na badanie, lekarz sądowy przeprowadza badanie i wydaje zaświadczenie w miejscu pobytu tej osoby.

4. W przypadku pobytu uczestnika postępowania w szpitalu, hospicjum stacjonarnym albo innym zakładzie opieki zdrowotnej, przeznaczonym dla

osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych w odpowiednio urządzonej, stałym pomieszczeniu, lekarz sądowy może wydać zaświadczenie na podstawie udostępnionej dokumentacji, bez osobistego badania uczestnika postępowania. Przyczynę odstąpienia od osobistego badania, lekarz sądowy wskazuje w zaświadczeniu.

Art. 13. Zaświadczenie może być wystawione po okazaniu wezwania lub zawiadomienia organu uprawnionego bądź po złożeniu oświadczenia o otrzymaniu wezwania lub zawiadomienia i okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Art. 14. 1. Uczestnik postępowania jest obowiązany przedstawić lekarzowi sądowemu posiadaną dokumentację medyczną z przebiegu swojego leczenia.

2. Zakłady opieki zdrowotnej oraz lekarze udzielający świadczeń zdrowotnych są obowiązani niezwłocznie na żądanie lekarza sądowego udostępnić mu dokumentację medyczną z przebiegu leczenia osoby ubiegającej się o wystawienie zaświadczenia.

Art. 15. 1. Lekarz sądowy prowadzi rejestr wystawionych zaświadczeń, zwany dalej „rejestrem”.

2. Rejestr prowadzi się w formie pisemnej, odrębnie na każdy rok kalendarzowy.

3. Rejestr zawiera na początku każdej wypełnionej strony wskazanie nazwiska i imion lekarza sądowego, sądu, na którego obszarze właściwości wykonuje on czynności lekarza sądowego, określenie roku kalendarzowego.

4. Rejestr na dole każdej wypełnionej strony jest podpisywany przez lekarza sądowego i opatrywany jego pieczęcią.

5. Wpis do rejestru obejmuje:

- 1) kolejny numer wystawionego zaświadczenia;
- 2) datę wystawienia zaświadczenia;
- 3) nazwisko i imiona uczestnika postępowania oraz numer PESEL lub datę urodzenia, w przypadku braku numeru PESEL;

- 4) nazwę organu uprawnionego, który wystawił wezwanie lub zawiadomienie i sygnaturę akt sprawy;
- 5) numer statystyczny choroby zgodny z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych;
- 6) potwierdzenie zdolności albo niezdolności stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie;
- 7) przyczynę odstąpienia od osobistego badania uczestnika postępowania w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 4;
- 8) nazwę i adres podmiotu, w którym lekarz sądowy zapoznał się z dokumentacją medyczną uczestnika postępowania lub który udostępnił tę dokumentację;
- 9) koszt dojazdu do uczestnika postępowania w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 3.

6. Do rejestru, o którym mowa w ust. 1, mają zastosowanie przepisy o ochronie danych osobowych.

7. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia wystawianego przez lekarza sądowego, uwzględniając dane i informacje, podlegające wpisowi do rejestru oraz wzór rejestru wystawionych zaświadczeń.

Art. 16. 1. Lekarz sądowy ma obowiązek udostępnić rejestr na żądanie prezesa sądu okręgowego, sądu lub prokuratora.

2. Po zakończeniu roku kalendarzowego, a w razie rozwiązania umowy o wykonywanie czynności lekarza sądowego, lekarz sądowy niezwłocznie przekazuje rejestr do właściwego sądu okręgowego.

3. Rejestr jest przechowywany we właściwym sądzie okręgowym przez 15 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło przekazanie.

Art. 17. 1. Organ uprawniony może podjąć niezbędne czynności sprawdzające dla zweryfikowania rzetelności zaświadczenia.

2. W razie powzięcia wątpliwości co do rzetelności wystawionego przez lekarza sądowego zaświadczenia, organ uprawniony niezwłocznie zawiadamia właściwego prezesa sądu okręgowego, prokuraturę i okręgową radę lekarską.

3. Prokurator niezwłocznie zawiadamia prezesa sądu okręgowego o wszczęciu i ukończeniu postępowania przeprowadzonego na podstawie informacji, o której mowa w ust. 2.

Rozdział 4

Zasady finansowania wystawiania zaświadczeń

Art. 18. 1. Lekarzowi sądowemu przysługuje wynagrodzenie za każde wydane zaświadczenie.

2. W przypadku konieczności dojazdu do miejsca pobytu uczestnika postępowania, lekarzowi sądowemu przysługuje zwrot kosztów dojazdu na zasadach określonych w przepisach dotyczących pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

3. Koszty wystawienia zaświadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, są finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, a w odniesieniu do sądów wojskowych, z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wysokość stawki kwotowej i tryb finansowania wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, oraz kosztów, o których mowa w ust. 2, mając na uwadze zakres wykonywanych czynności przez lekarzy sądowych, a także wzór zestawienia wystawionych zaświadczeń.

Art. 19. 1. Prezes sądu okręgowego na wniosek organu uprawnionego wstrzymuje wypłatę wynagrodzenia:

- 1) w razie powzięcia uzasadnionych wątpliwości co do rzetelności zaświadczenia, wystawionego przez lekarza sądowego;
- 2) jeżeli zaświadczenie nie zawiera wszystkich wymaganych elementów.

2. Organ uprawniony niezwłocznie zawiadamia prezesa sądu okręgowego o ustaniu lub potwierdzeniu okoliczności skutkujących wstrzymaniem wypłaty wynagrodzenia.

Art. 20. Za wystawienie zaświadczenia poświadczającego nieprawdę co do okoliczności usprawiedliwiającej niestawiennictwo nie przysługuje wynagrodzenie.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 21. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) po art. 214 dodaje się art. 214¹ w brzmieniu:

„Art. 214¹. § 1. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby, stron, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków i innych uczestników postępowania, wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do osób pozbawionych wolności, których usprawiedliwianie niestawiennictwa z powodu choroby regulują odrębne przepisy.”.

Art. 22. W ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89) w art. 18 w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, sądom, prokuratorom, lekarzom sądowym oraz sądom i rzecznikom odpowiedzialności zawodowej, w związku z prowadzonym postępowaniem;”.

Art. 23. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943 oraz z 2006 r. Nr 117, poz. 790) w art. 40 w ust. 2 w pkt 7 kropkę na końcu zdania zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie lekarzowi sądowemu.”.

Art. 24. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 117:

a) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby, oskarżonych, świadków, obrońców, pełnomocników i innych uczestników postępowania, których obecność była obowiązkowa lub którzy wnosili o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnionymi do wzięcia w niej udziału, wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, wystawionego przez lekarza sądowego.”,

b) uchyla się § 4,

c) po § 4 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Przepisu § 2a nie stosuje się do osób pozbawionych wolności, których zasady usprawiedliwiania niestawiennictwa regulują odrębne przepisy.”;

2) w art. 618 w § 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii lub wystawienia zaświadczenia, w tym koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza sądowego.”.

Art. 25. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.⁴⁾) po art. 115 dodaje się art. 115a w brzmieniu:

„Art. 115a. § 1. Osobie pozbawionej wolności, w razie choroby uniemożliwiającej stawiennictwo, w postępowaniu prowadzonym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie karne, na podstawie Kodeksu postępowania karnego, w którym obecność osoby pozbawionej wolności była obowiązkowa lub gdy wносиła ona o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnioną do wzięcia w niej udziału lub przez sąd, na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, zaświadczenie usprawiedliwiające niestawiennictwo wystawia lekarz zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności.

§ 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, tryb wystawiania zaświadczenia potwierdzającego zdolność albo niezdolność stawiennictwa osoby pozbawionej wolności w przypadku choroby na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne oraz sposób doręczania

zaświadczenia sądowi lub organowi prowadzącemu postępowanie karne, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego toku postępowania oraz uwzględniając specyfikę opieki zdrowotnej w warunkach izolacji więziennej.”.

Art. 26. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.⁵⁾) w art. 5 w ust. 1 w pkt 9 kropkę na końcu zdania zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 10 w brzmieniu:

„10) koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza sądowego.”.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 27. Czynności procesowe dokonane przed wejściem w życie ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych są skuteczne.

Art. 28. Wykaz, o którym mowa w art. 7, prezes sądu okręgowego sporządza po raz pierwszy do dnia 31 lipca 2007 r.

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r., z wyjątkiem art. 6 i 28, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz.

1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 169, poz. 1413, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 226, poz. 1656, Nr 208, poz. 1537 i 1540 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58.

- ³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416, Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648 oraz z 2007 r. Nr 20, poz. 116.
- ⁴⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380, Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426, Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708.
- ⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2006 r. Nr 126, poz. 876 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 123.

UZASADNIENIE

Część ogólna

Przedstawione zmiany mają przyczynić się do poprawienia sprawności przebiegu postępowań cywilnych i karnych przez zapewnienie waloru wiarygodności przedstawianym przez uczestników postępowań zaświadczeniom usprawiedliwiającym ich niestawiennictwo z powodu choroby. Uregulowanie wprowadza również jednolite na terenie kraju zasady usprawiedliwiania nieobecności uczestników postępowań. Ponadto przedłożony projekt ma przyczynić się do rozwiązania problemu braku dostępności do lekarzy uprawnionych dla uczestników postępowania.

Proponowane regulacje mają swoje bezpośrednie źródło w obserwacji istniejącej praktyki sądowej. W oparciu o dane przesłane z sądów oraz prokuratur okręgowych (dotyczące postępowań karnych), ustalono, że w 2005 r. przedstawiono w sądach w jednym okręgu średnio ok. 994 usprawiedliwień niestawiennictwa uczestników postępowania z powodu choroby, natomiast w prokuraturach w jednym okręgu średnio ok. 70 usprawiedliwień. Do wskazanej wielkości należy doliczyć liczbę usprawiedliwień przedstawionych w sądach i prokuraturach wojskowych. Z informacji uzyskanej z Departamentu Sądów Wojskowych oraz z Naczelnej Prokuratury Wojskowej wynika, że w okresie jednego roku – w jednostkach tych przedstawiono łącznie 84 usprawiedliwienia. Ogółem dało to ok. 47.964 usprawiedliwień rocznie.

W dotychczasowych regulacjach postępowania cywilnego, odmiennie niż na gruncie postępowania karnego, brakowało przepisu, który sformalizowałby sposób usprawiedliwiania nieobecności na rozprawie z uwagi na chorobę. Wprowadzenie nowej instytucji w planowanym art. 214¹ § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, wzorowanej na przepisach znowelizowanego w tej części Kodeksu postępowania karnego, pozwoli na ujednolicenie zasad istniejących w tym zakresie w obu postępowaniach.

Proponowane uregulowania w Kodeksie postępowania karnego rozszerzają obowiązek usprawiedliwiania, zaświadczeniem wydanym przez lekarza sądowego, niestawiennictwa z powodu choroby na obrońców i pełnomocników procesowych,

których obecność była obowiązkowa lub którzy wnosili o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnionymi do wzięcia w niej udziału.

W Kodeksie postępowania cywilnego przedstawiona propozycja planuje objąć wskazanym obowiązkiem strony, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków i innych uczestników postępowania.

Planowana regulacja wprowadza do obu kodeksów instytucję lekarza sądowego jako jedyne podmiotu uprawnionego do wystawiania zaświadczenia potwierdzającego zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne, uczestników postępowania z powodu choroby.

Lekarzem tym, zgodnie z przyjętym założeniem, będzie lekarz, z którym prezes sądu okręgowego podpisze umowę w przedmiocie wykonywania czynności lekarza sądowego, na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

Przewidziany tryb wyboru kandydatów dąży do stworzenia mechanizmu pozwalającego na dobór fachowych i odpowiedzialnych osób, spośród których prezes sądu okręgowego dokona ostatecznego wyboru.

Dotychczasowy sposób wyznaczania lekarzy, w oparciu o tryb przewidziany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie (Dz. U. Nr 110, poz. 1049) nie gwarantuje odpowiedzialności i rzetelności przy wystawianiu zaświadczeń.

Wystawianie zaświadczeń wyłącznie przez lekarzy sądowych pozwoli wykluczyć sytuacje, w których mogłoby dojść do nadużycia uprawnień przez uczestników postępowania, przez uzyskiwanie dokumentów od lekarzy, którzy nie spełniają wysokich wymogów stawianych lekarzom sądowym.

Zmiana ta połączona z omówionymi niżej właściwościami niezbędnymi do objęcia tej funkcji powinna zapewnić walor wiarygodności przedstawianym zaświadczeniom.

Kierując się przewidywalną potencjalnie ilością zaświadczeń wystawianych przez lekarza sądowego, określenie niezbędnej liczby tych lekarzy w danym okręgu

pozostawiono prezesom sądów okręgowych, ze wskazaniem, że badania mają być dostępne dla uczestników postępowania.

Regulacja będzie stosowana odpowiednio w odniesieniu do sądów wojskowych, co przewidziano w art. 4.

W proponowanym art. 1 ust. 3 wprowadzono zapis wyłączający z trybu wskazanego w ustawie osoby pozbawione wolności. Dla usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby tych osób, zarówno w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego jak i Kodeksu postępowania karnego, właściwy będzie lekarz zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. W art. 24 regulacji proponuje się wprowadzić zmiany do Kodeksu karnego wykonawczego regulujące wprost niniejszą kwestię, a także ustalające sposób doręczania wystawionego dla tej grupy osób zaświadczenia – organowi uprawnionemu.

Uregulowania szczegółowe

W projektowanym art. 5 określono warunki, które muszą być spełnione przez osobę ubiegającą się o wykonywanie funkcji lekarza sądowego. Poza wymogiem posiadania prawa do wykonywania zawodu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, pełnej zdolności do czynności prawnych, niekaralności oraz wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii, uzupełniony

co najmniej 5-letnim stażem pracy w zawodzie lekarza. Celem zweryfikowania opinii o kandydacie na lekarza sądowego, wprowadzono w art. 5 ust. 1 pkt 6 konieczność uzyskania przed zawarciem umowy rekomendacji od okręgowej rady lekarskiej.

Wymienione rekomendacje oraz określone wymogi stawiane kandydatom, mają pomóc prezesowi sądu okręgowego dokonać wyboru osób, które ze względu na wiedzę, dotychczasową praktykę i cechy charakteru dają gwarancję należytego sprawowania tej funkcji.

Wyłączono możliwość wykonywania funkcji lekarza sądowego przez osoby, wobec których jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o przestępstwo skarbowe bądź postępowanie z zakresu odpowiedzialności zawodowej o niedostateczne przygotowanie zawodowe lub niezdolność do wykonywania zawodu z powodu stanu zdrowia.

Przyjęcie omówionych regulacji zwiększy prestiż lekarzy sądowych oraz wiarygodność wystawianych przez nich zaświadczeń.

Projektowana ustawa wymaga, aby kandydat na lekarza sądowego złożył oświadczenia, że znane są mu przepisy Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu postępowania karnego z zakresu dotyczącego skutków usprawiedliwiania niestawiennictwa uczestników postępowania, jest świadomy odpowiedzialności karnej za poświadczenie w dokumencie nieprawdy, nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe oraz zaświadczenie o niekaralności.

Ustawa przewiduje stałe monitorowanie możliwości sprawowania funkcji lekarza sądowego. W celu zapewnienia możliwości realizacji w praktyce tego zapisu, w projekcie wprowadzono obowiązek sygnalizacji wszelkich zdarzeń, które automatycznie nie dopuszczają do możliwości wykonywania funkcji lekarza sądowego (art. 9 ust. 2). Projekt w art. 9 ust. 3 przewiduje możliwość natychmiastowego rozwiązania z lekarzem sądowym umowy przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku otrzymania informacji od rady lekarskiej o podjętych uchwałach w przedmiocie pozbawienia prawa wykonywania zawodu, zawieszenia w prawie wykonywania zawodu albo ograniczenia wykonywania określonych czynności medycznych bądź zakończonych i prowadzonych postępowaniach karnych lub z zakresu odpowiedzialności zawodowej. Prezes sądu będzie mógł również w tym samym trybie natychmiast rozwiązać umowę z lekarzem sądowym, gdy uzyska informację o wszczęciu przeciwko lekarzowi sądowemu postępowania o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe. Umowę z lekarzem sądowym będzie również można rozwiązać w razie zaistnienia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, co przewidziano w art. 10 ust. 2.

O rozwiązaniu umowy z lekarzem sądowym, z przyczyn wskazanych w art. 9 ust. 3, prezes sądu okręgowego poinformuje właściwą okręgową radę lekarską.

Weryfikacja umów z lekarzami sądowymi będzie ponadto przebiegała przy podpisywaniu lub przedłużaniu przez prezesów sądów okręgowych kolejnych umów.

Wykaz lekarzy sądowych, zgodnie z art. 7, prowadzi prezes sądu okręgowego, który upublicznia niniejszą listę, przekazując ją do wszystkich organów prowadzących

postępowanie, zamieszcza na stronach internetowych sądów okręgowych, jak również informuje o zmianach w zakresie listy.

W rozdziale 3 projekt reguluje zasady wykonywania czynności lekarza sądowego, w tym tryb postępowania przy wydawaniu zaświadczenia, oraz sposób prowadzenia dokumentacji wydanych zaświadczeń w formie rejestru i związanych z tym obowiązków.

Miejsce i czasokres pracy lekarza pozostawiono do szczegółowego uregulowania umowie zawartej pomiędzy prezesem sądu okręgowego a lekarzem sądowym.

Lekarzem właściwym do wystawienia zaświadczenia jest lekarz sądowy miejsca pobytu uczestnika postępowania (art. 12 ust. 2).

Ponadto w przypadku osób, którym stan zdrowia nie pozwala na osobiste stawiennictwo, a które przebywają w szpitalu, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, sanatorium, prewentorium, hospicjum stacjonarnym, innym nie wymienionym z nazwy zakładzie przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych w odpowiednio urządzonej, stałej pomieszczeniu lub choroby tej osoby uniemożliwiającej stawienie się na badanie – przyjęto uregulowanie zapewniające odwiedzinę lekarza sądowego w miejscu pobytu uczestnika postępowania.

W art. 13 określono warunki niezbędne do otrzymania zaświadczenia. Poza okazaniem wezwania lub zaświadczenia wskazano na możliwość złożenia oświadczenia przez uczestnika postępowania o otrzymaniu wezwania lub zawiadomienia i okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość.

W celu uniknięcia sytuacji, która mogłaby nie pozwolić lekarzowi sądowemu, wykonującemu jednorazowe badanie, postawienie prawidłowego rozpoznania nie tylko dotyczącego danego schorzenia, ale przede wszystkim przewidywanego terminu możliwości stawienia się na wezwanie (co może mieć miejsce, gdy uczestnik jest przewlekłe chory, np. schorzenia neurologiczne, układu krążenia, układu pokarmowego) wprowadzono w art. 13 ust. 1 zasadę zobowiązującą uczestnika postępowania do przedstawienia lekarzowi sądowemu swojej dokumentacji medycznej z przebiegu swojego leczenia.

Jednocześnie w art. 14 ust. 2 zobowiązano zakłady opieki zdrowotnej oraz lekarzy udzielających świadczeń zdrowotnych uczestnikom postępowania do udostępnienia lekarzowi sądowemu dokumentacji medycznej z przebiegu leczenia osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia.

Lekarz sądowy wyda stosowne zaświadczenie na podstawie przeprowadzonego badania stanu zdrowia uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną. W art. 12 ust. 4 przewidziano możliwość wystawienia zaświadczenia jedynie po zapoznaniu się ze stosowną dokumentacją lub po zbadaniu uczestnika postępowania. Niniejsza kwestia zostanie przez lekarza sądowego stwierdzona w wydanym zaświadczeniu, którego wzór określi rozporządzenie.

Jeżeli opinia lekarza sądowego przedstawiona w zaświadczeniu będzie odmienna niż stanowisko lekarza prowadzącego (ordynatora), ostateczną decyzję o usprawiedliwieniu nieobecności uczestnika postępowania podejmie organ procesowy.

Zapis ten jest również istotny z uwagi na przyjęcie w projekcie rozporządzenia jednakowego dla wszystkich trybu usprawiedliwiania nieobecności jedynie przez lekarza sądowego.

Okoliczności niniejsze powodują konieczność zapewnienia możliwości usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby uczestnikom postępowania, którzy znajdują się w szpitalu, hospicjum stacjonarnym albo innym zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych w odpowiednio urządzonym, stałym pomieszczeniu. Do oceny stanu zdrowia tych osób przez lekarza sądowego niezbędne jest zapoznanie się z dokumentacją medyczną znajdującą się w danym zakładzie opieki zdrowotnej.

Kwestie udostępniania dokumentacji medycznej osób korzystających ze świadczeń zdrowotnych reguluje art. 18 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z późn. zm.) oraz art. 40 i 41 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943). Planowana zmiana art. 18 ust. 3 pkt 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz dodanie pkt 8 do art. 40 ust. 2 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry umożliwi lekarzowi sądowemu ocenę stanu zdrowia osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo, po zapoznaniu się z

dokumentacją medyczną znajdującą się w danym zakładzie opieki zdrowotnej lub u lekarza praktykującego indywidualnie.

Na lekarzy sądowych nałożono w art. 15 obowiązek prowadzenia dokumentacji badań w formie corocznego rejestru wystawionych zaświadczeń, co umożliwi ich weryfikację pod względem merytorycznym i finansowym. Rejestr ten, zgodnie z art. 16 ust. 1, na żądanie prezesa sądu okręgowego, sądu lub prokuratora, lekarz sądowy ma obowiązek udostępnić. Po zakończeniu roku kalendarzowego, a w razie rozwiązania umowy niezwłocznie, lekarz sądowy ma obowiązek przekazania rejestru do właściwego sądu okręgowego, gdzie
ma być przechowywany przez 15 lat (art. 16 ust. 2 i 3).

Szczegółowy sposób prowadzenia rejestru pozostawiono do uregulowania w rozporządzeniu.

Przyjęto w proponowanej regulacji, w art. 17, możliwość podjęcia czynności zmierzających do weryfikacji wystawionego zaświadczenia. Wątpliwości odnoszące się do rzetelności zaświadczenia powinny być, jak przewidziano w ust. 2 wymienionego artykułu, obowiązkowo zgłaszane prezesowi sądu okręgowego, prokuraturze oraz okręgowej radzie lekarskiej.

Rozdział 4 przedstawionej propozycji ma na celu uregulowanie zasad finansowania wystawiania zaświadczeń.

Obecnie obowiązujące przepisy Kodeksu postępowania karnego powodują praktyczne trudności dla uczestników tego postępowania z usprawiedliwianiem niestawiennictwa z powodu choroby. Do Ministerstwa Sprawiedliwości wpływają sygnały z kraju, że lekarze ze względów finansowych nie chcą przeprowadzać badań i wystawiać zaświadczeń stosownie do wymogów ustawowych. Wskazane usługi nie są bowiem kontraktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia w ramach umów podpisywanych z placówkami służby zdrowia.

Rozwiązaniem zaistniałej sytuacji jest uregulowanie przyjęte w art. 18 ust. 1, które wskazuje, że za wystawienie zaświadczenia przysługuje lekarzowi sądowemu wynagrodzenie.

Ponadto propozycja zawarta w ust. 2 niniejszego artykułu przewiduje do kosztów wydania zaświadczenia doliczyć koszt dojazdu lekarza sądowego do miejsca pobytu

uczestnika, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o wystawienie zaświadczenia nie może stawić się na badanie osobiście.

Zgodnie z zasadą przyjętą w planowanym art. 18 ust. 3 koszty wystawienia zaświadczenia będą finansowane z budżetu państwa.

Zaproponowane rozwiązanie wynika z potrzeby zapewnienia zgodności regulacji z przepisem art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.), który stanowi, że koszty badania, wydawania orzeczenia lub zaświadczenia, na zlecenie prokuratury albo sądu, w związku z postępowaniem prowadzonym na podstawie odrębnych ustaw, są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest, odpowiednio, Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego albo Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W odniesieniu do sądów wojskowych koszt wystawienia zaświadczenia będzie finansowany z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. Przyjęcie niniejszego uregulowania wynika z zapisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753, z późn. zm.).

Kwestię szczegółowego określenia wysokości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczeń pozostawiono do uregulowania w rozporządzeniu, wskazując, że dla uczestników postępowań wystawianie zaświadczeń będzie nieodpłatne.

Proponowana zmiana art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. – o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398) przez dodanie pkt 10 – reguluje wprost kwestię kosztów wystawiania zaświadczenia, o którym mowa w ustawie.

Odpowiednio projekt przewiduje również w art. 24 pkt 2 zmianę Kodeksu postępowania karnego dotyczącą art. 618 § 1 pkt 9 przez uwzględnienie w wydatkach poniesionych przez Skarb Państwa kosztów wystawienia zaświadczeń.

Zaznaczyć przy tym należy, że wydatki z tego tytułu będą ponoszone przez Skarb Państwa w określonym zakresie tymczasowo, gdyż zakończenie postępowań spowoduje wydanie orzeczeń odnośnie do zasądzenia kosztów procesu od jednej ze stron w

postępowaniu cywilnym bądź wskazania, kto i w jakiej części poniesie koszty procesu w postępowaniu karnym.

Część wydatków z tytułu wystawiania zaświadczeń będzie ponoszona przez Skarb Państwa. Zdarzenia takie będą miały miejsce w przypadkach obciążenia kosztami postępowań (zwłaszcza w sprawach karnych) Skarbu Państwa. Ponadto wprowadzenie w art. 2 regulacji zasady, zgodnie z którą lekarz sądowy będzie wystawiał zaświadczenia potwierdzające nie tylko niezdolność, ale też zdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie uczestnika postępowania, może spowodować nieprzedstawienie organowi wzywającemu, wystawionego przez lekarza sądowego, zaświadczenia stwierdzającego ową zdolność stawiennictwa. Nie można również wykluczyć, że mogą zdarzać się jednostkowe przypadki, gdy, pomimo uzyskania prawidłowego zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo, uczestnik postępowania nie przedłoży go organowi uprawnionemu. W takich wypadkach koszt wystawienia zaświadczenia będzie ponosił również Skarb Państwa, gdyż w projekcie przyjęto założenie, że zaświadczenie jest wydawane uczestnikowi postępowania nieodpłatnie.

Wprowadzono planowaną regulacją w art. 19 ust. 1 możliwość czasowego wstrzymania wypłaty wynagrodzenia na wniosek organu uprawnionego w przypadku zgłoszenia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, a także gdy nie będzie ono odpowiadało określonym rozporządzeniem wzorowi. Obowiązek poinformowania prezesa sądu o ustaniu lub potwierdzeniu okoliczności skutkujących wstrzymaniem wypłaty wynagrodzenia nałożono w ust. 2 na organ uprawniony. Ponadto w ust. 3 niniejszego artykułu zobowiązano prokuratora do niezwłocznego poinformowania prezesa sądu o ustaniu okoliczności skutkujących wstrzymaniem wypłaty wynagrodzenia w zakresie rzetelności wystawionego zaświadczenia bądź też o potwierdzeniu okoliczności skutkujących pozbawieniem prawa do wypłaty wynagrodzenia.

Prezes sądu okręgowego, jako organ właściwy do podjęcia decyzji o wstrzymaniu wypłaty wynagrodzenia oraz uchyleniu wstrzymania wypłaty wynagrodzenia, jak również o pozbawieniu prawa do wypłaty wynagrodzenia, informuje o tym organ kierujący gospodarką finansową sądu okręgowego, który z kolei odpowiada za

zobowiązania finansowe sądu i który będzie kierował do wykonania przedstawione faktury.

Dostrzegając niesłuszność wypłaty wynagrodzenia, w przypadku gdy wystawiane zaświadczenie poświadcza nieprawdę – wprowadzono w art. 20 zasadę, zgodnie z którą za tak wystawiony dokument nie przysługuje wynagrodzenie.

W projekcie przewiduje się, że ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r., z wyjątkiem przepisów art. 6 i 28, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Wskazane rozwiązanie zapewni stosowny okres do przygotowania realizacji obowiązków nałożonych niniejszą ustawą, umożliwiając prezesom sądów okręgowych wybór i podpisanie umów z lekarzami sądowymi, którzy mają wystawiać zaświadczenia oraz upublicznienie list dla uczestników postępowań, wobec których od dnia 1 sierpnia 2007 r. będą obowiązywały niniejsze uregulowania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje

Projektowana ustawa będzie wpływała na uczestników postępowania cywilnego i karnego.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Przedmiotowy projekt był szeroko konsultowany ze środowiskiem sędziów, prokuratorów, Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, a także Krajową Radą Radców Prawnych, Naczelną Radą Adwokacką oraz Stowarzyszeniem Sędziów Polskich „Iustitia”. Projektowana ustawa była też konsultowana z Naczelną Radą Lekarską i Okręgową Radą Lekarską w Warszawie.

Uwagi do projektu zgłosili w terminie: Sąd Najwyższy, Krajowa Rada Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Naczelna Rada Lekarska oraz Okręgowa Rada Lekarska w Warszawie.

Uwagi te miały różny ciężar gatunkowy. Uwzględniono większość uwag o charakterze legislacyjnym, redakcyjnym i doprecyzowującym, zmieniając odpowiednio brzmienie kwestionowanych przepisów.

Najistotniejsze nie uwzględnione uwagi zostały przedstawione poniżej.

Nie zostały one uwzględnione z uwagi na to, że pozostawały w sprzeczności z intencją projektu.

- 1) Uwagi Krajowej Rady Radców Prawnych i Naczelnej Rady Adwokackiej nie zostały uwzględnione, gdyż dążyły do zanegowania proponowanych rozwiązań.
- 2) Opinia Sądu Najwyższego pozytywnie odnosi się do zmian przewidujących powołanie lekarza sądowego. W opinii tej wyrażono jednakże obawę o zbyt wąski zakres stosowania ustawy (nie obejmujący K.p.a.), niedoprecyzowanie charakteru prawnego umowy łączącej prezesa sądu okręgowego z lekarzem sądowym, jak również niesformułowanie sposobu odstąpienia od umowy, niewskazanie, czy lekarz sądowy powinien kierować uczestników postępowania na dalsze badania, niezróżnicowanie proponowanego wynagrodzenia w zależności od nakładu pracy. Zasygnalizowano problem obciążenia kosztami procesu osoby przegrywającej proces, na który nie miała ona wpływu. Zwrócono uwagę, że brak jest szczegółowej analizy funkcjonowania dotychczas obowiązujących regulacji w tym zakresie.
- 3) Naczelna Rada Lekarska i Okręgowa Rada Lekarska w Warszawie podniosły niewprowadzenie przewidzianego trybu usprawiedliwiania nieobecności do K.p.a., wyraziły przekonanie, że lekarzem sądowym powinien zostać lekarz posiadający II stopień specjalizacji lub tytuł specjalisty, zanegowały konieczność uwzględnienia w projekcie posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych w świetle obowiązujących przepisów o zawodzie lekarza i lekarza dentystry. Ponadto podkreśliły, że kandydowanie do pełnienia funkcji lekarza sądowego powinno być poprzedzone wyrażeniem przez kandydata formalnej zgody. Zanegowały proponowane uprawnienie prezesa sądu do natychmiastowego rozwiązania umowy z lekarzem sądowym w przypadku zaistnienia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, jak również w przypadku wszczęcia wobec lekarza postępowania z zakresu

odpowiedzialności zawodowej. Podniesiono zbyt niską kwotę przewidzianą jako wynagrodzenie za wystawienie jednostkowego zaświadczenia.

Wszystkie zgłoszone propozycje i uwagi zostały poddane szczegółowej i wnikliwej analizie. Uwagi, które były zbieżne z intencją projektodawcy, a miały na celu udoskonalenie projektowanych regulacji prawnych, zostały w projekcie uwzględnione.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych

Wstępne szacunki łącznych wydatków związanych z wejściem w życie projektu ustawy o lekarzu sądowym i wydanego na podstawie art. 15 ust. 4 oraz art. 18 ust. 4 regulacji rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez lekarza sądowego rejestru wystawionych zaświadczeń oraz wysokości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczenia, przedstawiają się następująco:

W oparciu o cytowane w części ogólnej uzasadnienia dane (uzyskane z sądów powszechnych i wojskowych oraz odpowiadających im prokuratur) przyjęto, że rocznie uczestnicy postępowania karnego przedstawiają ok. 47.964 usprawiedliwień niestawiennictwa z powodu choroby, wystawionych przez lekarzy uprawnionych. Liczbę tą przyjęto jako dolną granicę do oceny skutków finansowych planowanej ustawy w części odnoszącej się do przepisów postępowania karnego. Do wyliczeń skutków dla budżetu państwa jako górną granicę dotyczącą niniejszego postępowania przyjęto założenie, że w 10% spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 r. wpłynęło do sądów 2.218.272 spraw karnych. Liczba usprawiedliwień podana przez sądy i prokuraturę wojskową pozwala na niepodwyższanie wskazanego górnego limitu przyjętego założenia. Wobec powyższego do planowania skutków przyjęto liczbę 221.827 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania karnego, przy założeniu kwoty 40 zł, jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia, i przyjęciu, że w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie, będzie się kształtował w granicach ok. 1 918 440 zł – 8 873 080 zł rocznie.

Z uwagi na brak w obecnie obowiązujących przepisach Kodeksu postępowania cywilnego proponowanej regulacji, jak również nieujmowanie w statystyce ilości spraw, w których przedstawiane są zaświadczenia stwierdzające niemożność stawiennictwa z uwagi na chorobę, nie można nawet szacunkowo wskazać ujętej wyżej dolnej granicy przyjętej do oceny skutków finansowych ustawy w tej części. Do wyliczeń planowanej zmiany odnoszącej się do przepisów postępowania cywilnego przyjęto założenie, analogicznie jak w części dotyczącej postępowania karnego, że w 10% spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 r. wpłynęło do sądów 7.363.341 spraw cywilnych, rodzinnych, z zakresu prawa pracy, z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz spraw gospodarczych. Wobec powyższego do planowania skutków przyjęto liczbę 736.334 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, przy założeniu kwoty 40 zł, jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia, i przyjęciu, że w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie będzie się kształtował w granicach ok. 29 453 360 zł rocznie.

Jednocześnie nie można wykluczyć dodatkowych kosztów mających zastosowanie do postępowań prowadzonych na podstawie wymienionych kodeksów, spowodowanych koniecznością zwrotu kosztów dojazdu lekarzy do osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia oraz faktem, że wydawanie zaświadczeń może dotyczyć kilku uczestników jednego postępowania i może mieć miejsce kilkakrotnie.

Podsumowując, koszt ogólny przyjęcia niniejszej regulacji może się kształtować w granicach 31 371 800 zł – 38 326 440 zł rocznie.

Zaznaczyć przy tym należy, jak wskazano omawiając rozdział 4 regulacji, że wydatki z tego tytułu będą ponoszone przez Skarb Państwa, w określonym zakresie tymczasowo, gdyż zakończenie postępowań spowoduje wydanie orzeczeń odnośnie do zasądzenia kosztów procesu od jednej ze stron w postępowaniu cywilnym bądź wskazania, kto i w jakiej części poniesie koszty procesu w postępowaniu karnym.

Część wydatków z tytułu wystawiania zaświadczeń będzie jednakże ponoszona przez Skarb Państwa. Zdarzenia te dotyczyć będą przypadków obciążenia kosztami postępowań (zwłaszcza w sprawach karnych) Skarbu Państwa oraz nieprzedstawienia przez uczestników postępowań, właściwym organom, prawidłowo wystawionych zaświadczeń.

Wydatki niniejsze zostaną sfinansowane z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, zaś w odniesieniu do sądów wojskowych, z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Skutki finansowe zostały określone szacunkowo, zatem wydatki te mogą ulec zmianie.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Przyjęcie projektowanej regulacji może pośrednio korzystnie oddziaływać na rynek pracy przez zapewnienie dodatkowego źródła dochodów dla lekarzy, którzy będą wydawać zaświadczenia usprawiedliwiające niestawiennictwo uczestników postępowań.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

7. Wstępna ocena zgodności regulacji z prawem Unii Europejskiej

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa została zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Żaden podmiot zewnętrzny nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/ *412* /2007/DP/kma

Warszawa, *27.02.* 2007 r.

**Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o lekarzu sądowym, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-23-07), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

GABINET
SEKRETARIAT RADY MINISTRÓW

..... *2007-02-27* .....

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Sprawiedliwości
z dnia .....

w sprawie wzoru zaświadczenia wystawianego przez lekarza sądowego
oraz wzoru rejestru wystawionych zaświadczeń

Na podstawie art. 15 ust. 7 ustawy z dnia ..... o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa wzór zaświadczenia, wystawianego przez lekarza sądowego, potwierdzającego zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu uprawnionego oraz wzór rejestru wystawionych zaświadczeń.

2. Wzór zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1, określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Wzór rejestru, o którym mowa ust. 1, określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik Nr 1

Wzór zaświadczenia

.....
(*miejsowość i data*)

Zaświadczenie Nr ...../ rok ¹

1. Na podstawie :
wyników badania lekarskiego / zapoznania się z dokumentacją lekarską ²,
przeprowadzonego dnia....., zaświadcza się, że
Pan / Pani..... ,
numer PESEL /urodzony (a) dnia ³ .....,
syn / córka..... ,
zamieszkały (a) w .....przy ul.....
nr..... m. .... ,
może stawić się w dniu / nie może się stawić w dniu ⁴ .....
na wezwanie (zawiadomienie) ⁵ .....
w sprawie o sygn. akt..... ,
z powodu choroby (nr statystyczny choroby zgodny z Międzynarodową Statystyczną
Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych) .....
2. Informacja o wykorzystanej dokumentacji lekarskiej przy wystawieniu zaświadczenia ⁶
.....
3. Przyczyna odstąpienia od osobistego badania. ....
4. Informacja o przewidywanym terminie zdolności stawienia się na wezwanie lub
zawiadomienie ⁷ .....
5. Miejsce i koszt dojazdu do uczestnika postępowania, jeżeli badanie przeprowadzono
poza gabinetem lekarskim.....

.....
(*podpis i pieczętka lekarza sądowego*)

1. ¹ ZAŚWIADCZENIE WYPEŁNIAĆ CZYTELNIE PISMEM DRUKOWANYM
2. ^{2, 3, 4} SKREŚLIĆ NIEPOTRZEBNE
3. ⁵ WSKAZAĆ SĄD LUB ORGAN PROWADZĄCY POSTĘPOWANIE KARNE
4. ⁶ WYMIENIĆ WYKORZYSTANE DOKUMENTY
5. ⁷ PODAĆ DATĘ

Wzór rejestru wystawionych zaświadczeń

Rejestr prowadzony przez .....lekarza sądowego

*(imię i nazwisko)*przy sądzie okręgowym w..... na rok .....¹.*(miejsowość)*

Lp.	Data wystawienia zaświadczenia	Imię i nazwisko uczestnika postępowania oraz numer PESEL lub data urodzenia (w przypadku braku numeru PESEL)	Nazwa organu, który wystawił wezwanie lub zawiadomienie i sygnatura akt sprawy	Numer statystyczny choroby zgodny z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych	Orzeczenie co do zdolności stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie	Miejsce (nazwa placówki, adres) badania lub zapoznania się z dokumentacją lekarską uczestnika postępowania, jeżeli badanie lub zapoznanie wykonano poza gabinetem lekarskim	Koszt dojazdu do uczestnika postępowania, jeżeli badanie lub zapoznanie się z dokumentacją lekarską przeprowadzo no poza gabinetem lekarskim

.....
(podpis i pieczęć lekarza sądowego)

¹ WYPEŁNIAĆ CZYTELNIE PISMEM DRUKOWANYM

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie wydane w oparciu o delegację zawartą w planowanym art. 15 ust. 7 ustawy o lekarzu sądowym, określa wzór zaświadczenia potwierdzającego zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu uprawnionego, wystawianego przez lekarza sądowego.

Lekarz sądowy będzie wypełniał zaświadczenie po uprzednim osobistym zbadaniu uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną w miejscach, dniach i godzinach ustalonych na podstawie umowy o wykonywaniu czynności lekarza sądowego.

Lekarzowi sądowemu będzie przysługiwało wynagrodzenie za każde wydane zaświadczenie.

Koszty wystawienia zaświadczenia będą finansowane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, a w odniesieniu do sądów wojskowych, z części której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Ocena skutków proponowanej regulacji:

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje.

Projektowane rozporządzenie będzie miało wpływ na uczestników postępowania cywilnego i karnego, którym lekarz sądowy będzie wystawiał zaświadczenie potwierdzające zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu uprawnionego.

2. Konsultacje.

Projekt będzie wymagał konsultacji międzyresortowej, a także wyrażenia opinii przez Krajową Radę Sądownictwa, Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA oraz Naczelną Radę Lekarską. Projekt rozporządzenia zostanie także udostępniony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.

Projekt rozporządzenia nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

7. Wstępna ocena zgodności regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

**Rozporządzenie
Ministra Sprawiedliwości**

z dnia

**w sprawie wynagrodzenia przysługującego lekarzowi sądowemu i trybu finansowania
tego wynagrodzenia oraz kosztów wystawienia zaświadczenia**

Na podstawie art. 18 ust. 4 ustawy z dnia ..... – o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr ....., poz. ....) zarządza się, co następuje :

§ 1. Rozporządzenie określa wysokość stawki kwotowej i tryb finansowania wynagrodzenia oraz koszty wystawienia zaświadczenia.

§ 2. Za wystawienie zaświadczenia lekarzowi sądowemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości 40 zł.

§ 3. 1. Koszty, o których mowa w § 2, są dokumentowane fakturą i zestawieniem sporządzanym przez lekarza sądowego w oparciu o rejestr, stanowiącym załącznik do faktury.

2. Lekarz sądowy wystawia fakturę oraz sporządza zestawienie, o którym mowa w ust. 1, na dany miesiąc kalendarzowy.

3. Faktura obejmuje kwotę stanowiącą sumę kosztów zaświadczeń, o których mowa w ust. 1.

4. Wzór zestawienia stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 4. 1. Faktura i zestawienie, o których mowa w § 3, są przekazywane organowi kierującemu gospodarką finansową sądu okręgowego w formie pisemnej.

2. W terminie 14 dni od dnia otrzymania dokumentów, o których mowa w ust. 1, organ kierujący gospodarką finansową sądu okręgowego stwierdza ich prawidłowość lub wskazuje zastrzeżenia i występuje o ich uzupełnienie albo skorygowanie.

3. W przypadku dokonania korekty faktury i zestawienia, o którym mowa w ust. 1, lekarz sądowy składa oba dokumenty wraz ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyny sporządzenia korekty.

§ 5.1. Zapłata jest dokonywana w terminie 30 dni od dnia otrzymania prawidłowo sporządzonych dokumentów, o których mowa w § 4.

2. W przypadku nie dokonania zapłaty w terminie ustalonym w ust. 1, naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie.

§ 6. Prezes sądu okręgowego informuje organ kierujący gospodarką finansową sądu okręgowego o wstrzymaniu wypłaty wynagrodzenia, o uchyleniu wstrzymania wypłaty wynagrodzenia oraz o pozbawieniu prawa do wypłaty wynagrodzenia.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

ZAŁĄCZNIK

Wzór zestawienia wystawionych zaświadczeń

Zestawienie wystawionych zaświadczeń do faktury z dnia ..... nr .....¹

Lp.	Data wystawienia zaświadczenia	Imię i nazwisko uczestnika postępowania oraz numer PESEL lub data urodzenia (w przypadku braku numeru PESEL)	Nazwa organu, który wystawił wezwanie (zawiadomienie) i sygnatura akt sprawy	Koszt zaświadczenia oraz koszt dojazdu do uczestnika postępowania, jeżeli badanie przeprowadzono poza gabinetem lekarskim
				Razem :

.....
(data)

.....
(podpis i pieczęć lekarza sądowego)

1. ¹ WYPEŁNIAĆ CZYTELNIE PISMEM DRUKOWANYM

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie, wydane w oparciu o delegację zawartą w projekcie art. 15 ust. 4 ustawy o lekarzu sądowym, określa sposób prowadzenia przez lekarza sądowego rejestru wystawionych zaświadczeń.

Przepisy niniejsze stanowią nową propozycję, która ma na celu zapewnienie waloru wiarygodności przedstawianym zaświadczeniom, zarówno pod względem merytorycznym jak i finansowym.

Rejestr winien być prowadzony w formie pisemnej, ze wskazaniem imienia i nazwiska lekarza sądowego, podaniem sądu, w okręgu którego jest on uprawniony do wystawiania zaświadczeń, określeniem roku kalendarzowego oraz podaniem danych niezbędnych do ewentualnej weryfikacji.

Nadto każda strona rejestru ma być opatrywana podpisem i pieczętą lekarza.

Projektowane rozporządzenie zawiera także regulację dotyczącą wysokości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczenia. Obowiązek uwzględnienia tej materii w rozporządzeniu wynika z treści wytycznych zawartych w projekcie art. 18 ust. 4 ustawy o lekarzu sądowym.

W prezentowanym uregulowaniu przyjęto kwotę 40 zł jako koszt wystawienia zaświadczenia.

Wprowadzenie zapisu regulującego wprost kwestię odpłatności jest konieczne. Do Ministerstwa Sprawiedliwości wpływały z kraju sygnały, że lekarze ze względów finansowych nie chcą wystawiać zaświadczeń stosownie do obecnie obowiązującego rozporządzenia z dnia z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie (Dz. U. Nr 110, poz. 1049). Wskazane usługi nie były bowiem kontraktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia w ramach umów podpisywanych z placówkami służby zdrowia. Z pozyskanych od prezesów sądów okręgowych oraz prokuratorów okręgowych informacji wynika, iż uczestnicy postępowań z uwagi na niemożność uzyskania zaświadczeń w sposób wskazany w rozporządzeniu, przedstawiali organom prowadzącym postępowanie karne zaświadczenia lekarskie nie odpowiadające określonym wymogom.

W projektowanej regulacji przyjęto, iż lekarz sądowy celem uzyskania zapłaty przedstawia organowi kierującemu gospodarką finansową sądu okręgowego fakturę wraz z zestawieniem (sporządzonym w oparciu o rejestr) na dany miesiąc kalendarzowy. Uwzględniono możliwość uzupełnienia bądź też skorygowania faktury. W przypadku wskazanym powyżej zobowiązano lekarza sądowego do wyjaśnienia przyczyn złożenia korekty zestawienia i faktury.

Dookreślono termin w jakim dokonuje się zapłaty w oparciu o prawidłowo sporządzone dokumenty.

Ocena skutków proponowanej regulacji :

1. Konsultacje.

Projekt będzie wymagał uzgodnień międzyresortowych, a także wyrażenia opinii przez Krajową Radę Sądownictwa, Stowarzyszenie Sędziów Polskich IUSTITIA oraz Naczelną Radę Lekarską. Projekt rozporządzenia zostanie także udostępniony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.

Wstępne szacunki łącznych wydatków związanych z wejściem w życie projektu ustawy o lekarzu sądowym i wydanego na podstawie art. 15 ust. 4 oraz art. 18 ust. 4 regulacji rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez lekarza sądowego rejestru wystawionych zaświadczeń oraz wysokości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczenia, przedstawiają się następująco.

W oparciu o dane przesłane z sądów oraz prokuratur okręgowych stwierdzono, że w 2005 roku przedstawiono w sądach w jednym okręgu średnio ok. 994 usprawiedliwień niestawiennictwa uczestnika postępowania karnego z powodu choroby, natomiast w prokuraturach w jednym okręgu średnio ok. 70 usprawiedliwień. co dało ogółem ok. 47 880 usprawiedliwień rocznie. Do wskazanej wielkości należy doliczyć liczbę usprawiedliwień przedstawionych w sądach i prokuraturach wojskowych. Z informacji uzyskanej z Departamentu Sądów Wojskowych oraz z Naczelnej Prokuratury Wojskowej wynika, iż w okresie jednego roku – w jednostkach tych przedstawiono łącznie 84 usprawiedliwienia. Ogółem dało to ok. 47 964 usprawiedliwień rocznie. Liczbę tą przyjęto jako dolną granicę dla oceny skutków finansowych planowanej ustawy w części odnoszącej się do przepisów postępowania karnego. Do wyliczeń skutków dla budżetu państwa jako górną granicę dotyczącą niniejszego postępowania przyjęto

założenie, iż w 10 % spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 roku wpłynęło do sądów 2 218 272 spraw karnych. Wobec powyższego dla planowania skutków przyjęto liczbę 221 827 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania karnego, przy założeniu kwoty 40 zł jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia i przyjęciu, iż w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie, będzie się kształtował w granicach ok. 1 918 440 zł – 8 873 080 zł rocznie.

Z uwagi na brak w obecnie obowiązujących przepisach Kodeksu postępowania cywilnego proponowanej regulacji, jak również nie ujmowanie w statystyce ilości spraw, w których przedstawiane są zaświadczenia stwierdzające niemożność stawiennictwa z uwagi na chorobę, nie można nawet szacunkowo wskazać ujętej wyżej dolnej granicy przyjętej dla oceny skutków finansowych ustawy w tej części. Do wyliczeń planowanej zmiany odnoszącej się do przepisów postępowania cywilnego przyjęto założenie, analogicznie jak w części dotyczącej postępowania karnego, iż w 10 % spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 roku wpłynęło do sądów 7 363 341 spraw cywilnych, rodzinnych, z zakresu prawa pracy, z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz spraw gospodarczych. Liczba usprawiedliwień podana przez sądy i prokuraturę wojskową pozwala na nie podwyższanie wskazanego górnego limitu przyjętego założenia. Wobec powyższego dla planowania skutków przyjęto liczbę 736 334 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, przy założeniu kwoty 40 zł jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia i przyjęciu, iż w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie będzie się kształtował w granicach ok. 29 453 360 zł rocznie.

Jednocześnie nie można wykluczyć dodatkowych kosztów mających zastosowanie do postępowań prowadzonych na podstawie wymienionych kodeksów, spowodowanych koniecznością zwrotu kosztów dojazdu lekarzy do osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia oraz faktem, iż wydawanie zaświadczeń może dotyczyć kilku uczestników jednego postępowania i może mieć miejsce kilkakrotnie.

Podsumowując, koszt ogólny przyjęcia niniejszej regulacji może się kształtować w granicach : 31 371 800 zł – 38 326 440 zł rocznie.

Zaznaczyć przy tym należy, iż wydatki z tego tytułu będą ponoszone przez Skarb Państwa w określonym zakresie tymczasowo, gdyż zakończenie postępowań spowoduje wydanie orzeczeń odnośnie zasądzenia kosztów procesu od jednej ze stron w postępowaniu cywilnym bądź wskazania kto i w jakiej części poniesie koszty procesu w postępowaniu karnym.

Część wydatków z tytułu wystawiania zaświadczeń będzie ponoszona przez Skarb Państwa. Zdarzenia takie będą miały miejsce w przypadkach obciążenia kosztami postępowań (zwłaszcza w sprawach karnych) tegoż Skarbu Państwa. Nadto, wprowadzenie w art. 2 regulacji zasady, zgodnie z którą lekarz sądowy będzie wystawiał zaświadczenia potwierdzające zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie uczestnika postępowania może spowodować nie przedstawienie organowi wzywającemu, wystawionego przez lekarza sądowego, zaświadczenia stwierdzającego zdolność stawiennictwa. Nie można również wykluczyć, iż mogą zdarzać się jednostkowe przypadki, gdy pomimo uzyskania prawidłowego zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo, uczestnik postępowania nie przedłoży go organowi uprawnionemu. W takich wypadkach koszt wystawienia zaświadczenia będzie ponosił również Skarb Państwa, gdyż w projekcie przyjęto założenie, iż zaświadczenie jest wydawane uczestnikowi postępowania nieodpłatnie.

Skutki finansowe zostały określone szacunkowo, zatem wydatki te mogą ulec zmianie.

3. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Przyjęcie projektowanej regulacji może pośrednio korzystnie oddziaływać na rynek pracy poprzez zapewnienie dodatkowego źródła dochodów dla lekarzy, którzy będą wystawiać zaświadczenia usprawiedliwiające niestawiennictwo uczestników postępowań.

4. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki .

5. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów.

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

6. Wstępna ocena zgodności regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

**Rozporządzenie
Ministra Sprawiedliwości**

z dnia .....

w sprawie trybu wystawiania zaświadczenia potwierdzającego zdolność lub niezdolność stawiennictwa osoby pozbawionej wolności w przypadku choroby na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne oraz sposobu doręczania zaświadczenia sądowi lub organowi prowadzącemu postępowanie karne

Na podstawie art. 115a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa tryb wystawiania zaświadczenia, potwierdzającego zdolność albo niezdolność stawiennictwa osoby pozbawionej wolności w przypadku choroby na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne oraz sposób doręczania zaświadczenia sądowi lub organowi prowadzącemu postępowanie karne.

§ 2. 1. Zaświadczenie, o którym mowa w § 1, wystawia kierownik zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności lub wyznaczony przez niego lekarz pełniący służbę lub zatrudniony w takim zakładzie, zwany dalej „lekarzem więziennym”, na podstawie pisemnego wezwania lub zawiadomienia sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne.

2. Zaświadczenie jest wystawiane przez lekarza więziennego w dniu czynności, po zbadaniu osoby pozbawionej wolności, z uwzględnieniem danych z dostępnej dokumentacji medycznej.

3. Wzór zaświadczenia stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 3. 1. Lekarz więzienny wystawia zaświadczenie, o którym mowa w § 1, w dwóch egzemplarzach.

2. Pierwszy egzemplarz zaświadczenia przekazuje się niezwłocznie sądowi lub organowi prowadzącemu postępowanie karne, który zwrócił się z wezwaniem lub zawiadomieniem, drugi egzemplarz zaświadczenia dołącza do indywidualnej dokumentacji medycznej osoby pozbawionej wolności.

3. W przypadku wydania zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo osoby pozbawionej wolności z powodu choroby, zaświadczenie, z uwzględnieniem ust. 2, przekazuje się niezwłocznie za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej sądowi lub organowi prowadzącemu postępowanie karne, który zwrócił się z wezwaniem lub zawiadomieniem.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości

---

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r., Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380, Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, po. 2426, Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479.

Wzór zaświadczenia

.....
 (pieczęć zakładu opieki zdrowotnej .....
 dla osób pozbawionych wolności) (data)

Zaświadczenie ¹

1. Na podstawie wyników badania lekarskiego,
 przeprowadzonego dnia....., zaświadcza się, że
 Pan / Pani.....,
 numer PESEL/ urodzony (a) dnia ² .....,
 syn / córka.....,
 zamieszkały (a) w .....przy ul.....
 nr..... m. ....,
 przebywający obecnie w .....,
 może stawić się w dniu / nie może się stawić w dniu ² .....,
 na wezwanie (zawiadomienie) ³ .....,
 w sprawie o sygn. akt.....,
 z powodu choroby (nr statystyczny choroby zgodny z Międzynarodową Statystyczną
 Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych) .....

2. Informacja o przewidywanym terminie zdolności stawienia się na wezwanie lub
 zawiadomienie ⁴ .....

.....
 (podpis i pieczęć lekarza)

¹ ZAŚWIADCZENIE WYPEŁNIAĆ CZYTELNIE

² SKREŚLIĆ NIEPOTRZEBNE

³ WSKAZAĆ SĄD LUB ORGAN PROWADZĄCY POSTĘPOWANIE KARNE

⁴ PODAĆ DATĘ